

ուէր, ըստ այս հրահանգին, «Ճրագագուցին Յունկարի հիկզ ժողովին ի սուրբ հովուանցն ի քսակերորդ ժամն, և այս կանոն կա. Սղ. Տէր հովուեցե զիս, դարձեալ Սղ. ո՛ հովուեալ Իսրայիլի նայ. Աւեհ. ըստ Առկաւու. և հովուի. . .» «. . . Յեհ այսորիկ երանեն ի հովուանցն ի սուրբ Բերդեհեհ, և ժողովին ի ներս ի յայրն ի մատանս և այս կանոն կասարի. Սղ. կց. Տէր ապաց զիս, Աւեհ. Մասք. և Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդն եր այսպիս»: Մեր մատենագիրներէն Անանիա Շիրակացի (Է. դար), Մովսէս Կաղանկազուացի (Է. դար) և Կրիզոստ Ծաթեւացի կը յիշատակեն Հովուանցի եկեղեցին:

Հայերը, Յոյներն ու Լատինները հին ատենները Ծննդեան գիշերին թափօրով Հովուանցի եկեղեցին կ'երթային «փառք ի բարձունս» երգելու և պատարագելու համար: Այս պարագան կը հաստատուի, ինչպէս վերև յիշեցինք, հին տօնակարգերով: Բայց աւելի վերջին դարերուն՝ մինչև 1813 թուականը, երբ Հայ Միաբանութիւնը և ուխտաւորները Ս. Ծննդեան տօնին հանդիսաւորութեամբ Բեթղեհէմ կ'երթային՝ սովորութիւն էր Ս. Աստուածածնի քառասունք պահած մատանս ուխտի երթալէ վերջ, դուրսի կողմը անոր առջև կեցած՝ հովուաց տղայն յիսնացը, «խորհուրդ մեծ» շարականէն յետոյ Աւետարան կը կարդային եւ «փառք ի բարձունս» կ'երգէին, ապա կը դառնային Ս. Ծննդեան եկեղեցին (Ձեռ. Թ. 893, էջ 245): (Սոյն եկեղեցիին պատմութիւնն ու նկարագրութիւնը տեսնել Հ. Վ. Ե. էջ 58-65):

Հիմակ յիշենք նաև Քրիստոսի Ծննդեան առթիւ ուրիշ աւանդութիւններ.

ա) Քրիստոսի առաջին լուսնական ջուրը այրին մեջ. — Արգուլֆ եպիսկոպոս իր ուխտաւորութեան առթիւ կը